

Vastine tarkastuslautakunnan vuoden 2019 arviointikertomukseen

RAKYL § 134

Selostus:

Talousjohtajan ohjeistuksen mukaan toimialat / tulosalueet antavat vastineensa tarkastuslautakunnan vuoden 2019 arviointikertomuksessa esittämiin kysymyksiin niin, että vastineet ovat valtuuston käsittelyssä 14.9.2020. Vastineet tulee palauttaa 14.8.2020 mennessä talousjohtajalle sähköpostitse.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan toimintaa koskien arviointikertomuksessa on mainittu, että:

Lautakunta päätti 25.9.2019 § 162 jätevesien käsittelylaitteiden saneerausta koskevasta soveltamisohjeen muutoksesta kantovesipaikoissa. Tämä tapahtui noin kuukausi ennen ympäristösuojelulain määräämää saneerausvelvoitteen takarajaa. Moni rantasaunan omistaja oli ehtinyt teettää kalliin puhdistusjärjestelmä saneerauksen ennen lautakunnan päätöstä.

Asiaa koskien tarkastuslautakunta on esittänyt rakennus- ja ympäristölautakunnalle seuraavat kysymykset:

1) Miksi lautakunta teki päätöksen soveltamisohjeen muutoksesta niin myöhään?

2) Kohdeltiinko rantasaunojen omistajia lautakunnan mielestä yhdenvertaisesti?

(Valmistelu: ympäristösuunnittelija Heidi Käyhkö puh. 044 417 4687)

Ympäristöpäällikön esitys:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää antaa tarkastuslautakunnan kysymyksiin seuraavan vastineen:

1) Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräykset tarkistettiin Punkaharjun Yrittäjien ja Punkaharjun MTK:n vaatimuksesta ja heidän palkkaaman lakimiehen johdolla vuonna 2016, jolloin Sipilän hallituksen muodostamisen yhteydessä hallitusohjelmaan kirjatut hajajätevesien käsittelyvaatimusten muutokset olivat tiedossa. Kaupunginvaltuuston hyväksyessä tarkistettut ympäristönsuojelumääräykset vuonna 2016 määräysten hajajätevesiä koskevat käsittelyvaatimukset eivät nousseet edes keskusteluun. Samoin kun rakennusjärjes-

tystä muutettiin vuonna 2018, eivät jätevesiä koskevat kohdat nousseet esille. Sen sijaan lukuisten (pääasiassa liitoskuntien) kaavoihin sisältyvien jätevesien käsittelyä koskevien kaavamääräysten muuttamisesta on tehty valtuustoaloite, johon kaavoituspäällikkö on antanut vastauksen, ettei kymmenien kaavojen avaaminen ole resurssitilanteen huomioon ottaen mahdollista. Vastaus on viety valtuustoon muiden vuoden aikana tehtyjen aloitteiden mukana keväällä 2020 ja asia loppuun käsitelty.

Kunnilla on aina ollut paikallisista olosuhteista riippuen mahdollisuus antaa hajajätevesien käsittelystä lakia ja asetusta ankarampia säädöksiä. Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräykset ovat jätevesien käsittelyn koskevalta osaltaan – toisin kun yleinen käsitys on – yleispiirteisiä ja perustuvat vuonna 2002 vallinneeseen käytäntöön. Voimassa olevat ympäristönsuojelumääräykset eivät ole lakia ja asetusta ankarampia, vaan liitoskuntien kaavamääräykset ovat, josta on lähtöisin ongelma, jota on ratkottu ympäristönsuojelumääräysten soveltamisohjeella ja kaavoituspäällikön lausunnoilla poiketa kaavamääräysten vaatimuksista silloin, kun niitä ei ole teknisesti mahdollista noudattaa.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan syyskuussa 2019 tekemä kanto-vesirantasaunoja koskevan ympäristönsuojelumääräysten soveltamisohjeen muutos vuoden 2010 soveltamisohjeeseen annettiin ajankohtana, jolloin kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelylaitteiden saaneeraukselle annettu määräaika oli päättymässä 31.10.2019 ja ympäristönsuojelupalveluissa oli käsiteltävänä satoja (kiinteistön omistajien säädösten muuttamisen toivossa viime tippaan jättämiä) jätevesisuunnitelmia, joista huomattava osa koski kanto-vesirantasaunojen harmaita jätevesiä - myös päättäjien omilla kiinteistöillä. Soveltamisohjeen muutoksella purettiin suunnitelmien käsittelyresurssien ylittänyttä ruuhkaa tavalla, joka vastaa vuonna 2017 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain mukaista vaatimustasoa. On huomattava, että soveltamisohje ei mene kaavamääräysten eikä rakennusjärjestyksen yli vaan sitä on mahdollista noudattaa vai osassa kaupungin aluetta. Soveltamisohjeen muutoksella kaupungin eri alueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesien käsittelyvaatimusten välinen ero suureni, joka vaikutti ja vaikeutti soveltamisohjeen antamista. Ongelman perussyy on liitoskunnista puuttuneet ympäristönsuojelumääräykset, jonka takia kiinteistökohtaiset jätevesien käsittelyä koskevat vaatimukset annettiin kaavamääräyksissä (joista tuli eri alueilla erilaiset).

Rakennus- ja ympäristölautakunnalle on asetettu yhdeksi vuodelle 2020 valtuustoon nähden sitovista tulostavoitteeksi kaupungin ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen. Päivittämishanke on käynnistetty jo syksyllä 2019 ja tähtää uusien määräysten voimaan saamiseen tämän valtuustokauden aikana. Ympäristönsuojelupalvelun viranhaltijat noudattavat kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja

niistä annettuja soveltamisohjeita.

2) Valtioneuvosto on muuttanut hajajätevesien käsittelyvaatimuksia ympäristönsuojelulain ja -asetuksen muutoksilla ainakin kolmeen kertaan, jotka ovat ajoittuneet siirtymäajan päättymisen alle, viimeisen muutoksen tullessa voimaan vuonna 2017. Muutosten yhteydessä on aina keskusteltu yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja mahdollisesta yhteiskunnan korvausvelvollisuudesta niille, jotka ovat tehneet jätevesien käsittelylaitteiden saneerauksen aiempien, ankarampien säädösten aikana. Valtioneuvoston lakiasiantuntijat ovat tehneet aina johtopäätöksen, ettei korvausvelvollisuutta synny lakeja ja asetuksia muutettaessa. Kuntatasolla vertailukohta voisi olla esimerkiksi sosiaali- ja koulupuolen kuljetuspäätösten muuttaminen, jolloin kunnalle ei tule korvausvelvollisuutta niille, jotka ovat aiemmin omalla kustannuksellaan hoitaneet kuljetukset.

Savonlinnan ympäristönsuojelutoimen aktiivisuuden takia kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyjärjestelmien saneeraus Savonlinnassa on huomattavasti pidemmällä kuin useimmissa muissa kunnissa. Myös tämä, että 15 vuoden aikana Savonlinnassa on tehty toista tuhatta saneerausta kiinteistöillä, vaikutti ja vaikeutti yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta uuden soveltamisohjeen antamista. Yhdenvertaisuutta on kuitenkin tarkasteltava kulloinkin voimassa olevien säädösten voimassaolon ajanjaksolla ja alueittain. Kuntien välillä ja myös kuntien sisällä on muuallakin kuin Savonlinnassa erilaisia vaatimuksia eri alueilla kuntaa – eikä kyse ole pelkästään kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelyvaatimuksista vaan myös jätehuollosta ja muusta teknisen toimialan vastuulla olevista asioista puhumattakaan sosiaali- ja sivistystoimen erilaisesta järjestämisestä. Savonlinnassa naapurikuntiin nähden noudatettavien kiinteistökohthaisten jätevesien käsittelyvaatimusten yhdenvertaisuutta koskien on tehty kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle, jonka antamassa ratkaisussa ei ole nähty Savonlinnassa toimittu virheellisesti.

Käsittely:

Ympäristöpäällikkö lisäsi vastineen alkuun seuraavaa:

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii ympäristösuojelualan erityislakien nojalla kaupungin ympäristösuojeluviranomaisena. Koska lautakunta ratkaisee myös kaupungin omat lupa-, ilmoitus- ja suunnitelma-asiat ja valvoo niitä, kaupungin muilla toimielimillä - mukaan lukien tarkastuslautakunta - taikka virkamies- ja luottamushenkilöjohdolla ei ole toimivaltaa puuttua rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksiin. Jätevesiasiat ratkaistaan ympäristönsuojelulain ja -asetuksen nojalla, joista tarkemmin määrätään kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä ja niistä annetuissa lautakunnan soveltamisohjeissa.

Asian taustoista lautakunta saattaa tietoon seuraavaa:

Päätös: Esitys hyväksyttiin ympäristöpäällikön *Käsittely* -kohdassa tekemä lisäys mukaan lukien.

Toimenpiteet: Talousjohtaja